

Nr 40.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till debitering och uppbörd av sjukförsäkringsavgifter, m. m., såvitt propositionen hänvisats till lagutskott.

I en den 12 mars 1954 dagtecknad proposition, nr 189, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

1) förordning om ändring i uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272); samt

2) förordning om uppbörd av vissa försäkringsavgifter enligt lagen om yrkesskadeförsäkring och av bidrag från arbetsgivare jämlikt lagen om allmän sjukförsäkring m. m.

Propositionen har såvitt angår det med 2) betecknade förordningsförslaget hänvisats till lagutskott och tilldelats andra lagutskottet. I övrigt har propositionen hänvisats till bevillningsutskottet.

Det med 2) betecknade förslaget innebär, att debiteringen och uppbörden av arbetsgivarnas bidrag och avgifter till de obligatoriska sjuk- och yrkesskadeförsäkringarna skall ske på i huvudsak samma sätt som för närvarande gäller beträffande debitering och uppbörd av olycksfallsförsäkringsavgifter. Förordningsförslaget har följande lydelse.

F ö r s l a g

till

förordning om uppbörd av vissa försäkringsavgifter enligt lagen om yrkesskadeförsäkring och av bidrag från arbetsgivare jämlikt lagen om allmän sjukförsäkring m. m.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Angående uppbörd av avgift för obligatorisk försäkring i riksförsäkringsanstalten enligt lagen om yrkesskadeförsäkring, häri inbegripen tilläggsavgift enligt 39 § nämnda lag, samt av bidrag från arbetsgivare jämlikt lagen om allmän sjukförsäkring och lagen om moderskapshjälp skall gälla vad nedan stadgas.

Avgift jämte tilläggsavgift för frivillig försäkring i riksförsäkringsanstalten enligt lagen om yrkesskadeförsäkring uppbäres i den ordning anstalten bestämmer.

2 §.

Avgift och bidrag, som avses i 1 § första stycket, från arbetsgivare med försäkring i riksförsäkringsanstalten uppbäras, med de i 3 § angivna undantag, i enlighet med vad som stadgas i uppbördsförordningen. I fråga om uppbörd på sätt nu nämnts skall summan av en arbetsgivares avgift och bidrag benämnas arbetsgivaravgift.

3 §.

Har arbetsgivare med försäkring i riksförsäkringsanstalten i regel minst fem arbetstagare i sin tjänst eller finner anstalten eljest omständigheterna föranleda därtill, skola avgift och bidrag, varom sägs i 1 § första stycket, påföras arbetsgivaren och uppbäras i den ordning som, med iakttagande av vad i 5 § sägs, bestämmas av riksförsäkringsanstalten.

4 §.

1 mom. Det åligger lokal skattemyndighet att på sätt riksförsäkringsanstalten bestämmer upprätta förteckning över arbetsgivarna inom myndighetens tjänstgöringsområde (*arbetsgivarförteckning*). Omfattar den lokala skattemyndighetens tjänstgöringsområde flera uppbördsdistrikt, skall arbetsgivarförteckningen bestå av en avdelning för varje sådant distrikt. Förteckningen skall av den lokala skattemyndigheten insändas till riksförsäkringsanstalten året näst efter det år förteckningen avser, i Stockholm successivt under tiden den 15 februari—den 15 mars och i övrigt före den 15 januari eller den senare dag som anstalten föreskriver.

Riksförsäkringsanstalten skall i arbetsgivarförteckningen anteckna arbetsgivaravgifterna och i övrigt i erforderliga hänseenden komplettera förteckningen. Denna bör därefter utvisa

1) namn, bostad eller postadress och verksamhet samt i förekommande fall yrke eller titel för varje arbetsgivare, för vilken antecknats arbetsgivaravgift;

2) de huvudsakliga grunder, efter vilka arbetsgivaravgiften beräknats för arbetsgivaren;

3) arbetsgivaravgiftens belopp för varje arbetsgivare;

4) tillägg på grund av tidigare för lågt debiterat belopp; samt

5) avdrag på grund av förut erlagd betalning eller nedsättning i förut erlagt belopp.

Arbetsgivarförteckningen skall under året näst efter det år förteckningen avser av riksförsäkringsanstalten översändas till den lokala skattemyndigheten, i Stockholm före den 15 juni och i övrigt före augusti månads utgång; dock skall förteckningen, såvitt avser minst halva antalet uppbördsdistrikt på landet, översändas före den 15 augusti.

2 mom. Samtidigt med att arbetsgivarförteckning översändes till lokal skattemyndighet äger riksförsäkringsanstalten från vederbörlig inkomstitel å riksstaten tillgodogöra sig beloppet av de i förteckningen antecknade arbetsgivaravgifterna.

3 mom. I arbetsgivarförteckning antecknad arbetsgivaravgift skall av lokal skattemyndighet påföras den avgiftspliktige vid debitering av slutlig skatt. Förteckningen skall därefter återställas till riksförsäkringsanstalten inom tid som anstalten bestämmer.

5 §.

1 mom. Arbetsgivare som avses i 3 § är i den mån riksförsäkringsanstalten ej annat föreskriver skyldig att, i avräkning å honom åvilande avgift

och bidrag, under det kalenderår avgiften och bidraget avse å tid som anstalten bestämmer erlagga högst det belopp, till vilket summan av avgiften och bidraget kan antagas komma att uppgå.

Riksförsäkringsanstalten har att till varje arbetsgivare, varom förmåles i 3 §, översända skriftlig uppgift rörande beloppet av avgift och bidrag, som för visst år påförts honom av anstalten. I uppgiften skall underrättelse lämnas jämväl angående de huvudsakliga grunder, efter vilka avgiften och bidraget beräknats, ävensom rörande tid och sätt för inbetalningen och om påföljden för försummad inbetalning samt om vad som stadgas i 6 §.

Belopp som avses i första och andra styckena skola, där ej riksförsäkringsanstalten angivit annat betalningssätt, erläggas genom inbetalning eller giring till anstaltens postgirokonto. Betalning skall erläggas senast inom fyra veckor efter det uppgiften kommit arbetsgivaren till handa; dock må riksförsäkringsanstalten, när särskilda skäl därtill prövas föreligga, medgiva anstånd helt eller delvis med inbetalning av påfört belopp. I fråga om definitivt påfört belopp må anstånd icke beviljas för längre tid än fyra månader. I fall då uppbörd av avgift och bidrag fördelas på två eller flera inbetalningstillfällen skall det vid varje tillfälle erlagda beloppet anses omfatta såväl avgift som bidrag och fördelas proportionellt dem emellan. Vad sist sagts skall gälla jämväl där påfört belopp endast delvis erlägges.

2 mom. Inbetalas i 1 mom. omförmält belopp icke inom föreskriven tid, skall riksförsäkringsanstalten i rekommenderat brev med posten anmana arbetsgivaren att omedelbart erlagga detsamma till anstalten.

Riksförsäkringsanstalten åligger att periodvis, enligt anstaltens bestämmande, upprätta förteckningar över arbetsgivare, vilka ej fullgjort sin betalningsskyldighet inom fyra veckor efter det anmaning enligt föregående stycke avsänts. Förteckningarna, som upprättas särskilt för varje utmätningsmansdistrikt, skola för varje arbetsgivare innehålla uppgift om hans namn, bostad eller postadress och i förekommande fall yrke eller titel samt om den avgift och det bidrag han är pliktig att erlagga. Tre exemplar av varje förteckning skola för indrivning av oguldna belopp överlämnas till vederbörande länsstyrelse.

Vad i uppbördsförordningen och föreskrifter angående tillämpningen av nämnda förordning stadgas om indrivning och redovisning av restförd skatt, avkortning och avskrivning av skatt samt upprättande av balanslängd ävensom angående efterkrav och preskription av skatt skall äga motsvarande tillämpning i fråga om oguldna avgifter och bidrag som avses i nästföregående stycke.

3 mom. Samtidigt med att i 2 mom. omförmäld förteckning överlämnas till länsstyrelsen äger riksförsäkringsanstalten från vederbörlig inkomsttitel å riksstaten tillgodogöra sig beloppet av de i förteckningen antecknade avgifterna och bidragen.

6 §.

Förmenar arbetsgivare att avgift eller bidrag, som avses i 1 § första stycket, påförts honom obehörigen eller med oriktigt belopp, äger han söka rättelse däri hos riksförsäkringsanstalten inom ett år efter det han erhållit vederbörlig debetsedel eller uppgift, varom förmåles i 5 § 1 mom., eller, om uppgiften ej kommit honom till handa, efter det krav i annan ordning framställts hos honom. I fall som avses i 2 § må ansökan i stället ingivas till den lokala skattemyndighet, som verkställt debiteringen. Myndigheten har att efter utredning översända ansökningen till riksförsäkringsanstalten.

7 §.

1 mom. Är arbetsgivare delägare i bolag, som avses i 1 § lagen om yrkes-skadeförsäkring, skall bidrag från arbetsgivaren jämlikt lagen om allmän sjukförsäkring och lagen om moderskapshjälp inbetalas till bolaget i enlighet med vad bolaget bestämmer. Därvid skall dock iakttagas, att arbetsgivarrens avgift för obligatorisk försäkring enligt lagen om yrkesskadeförsäkring och däremot svarande bidrag som nyss sagts skola påföras gemensamt att erläggas samtidigt samt att, då uppbörd av avgift och bidrag fördelas på två eller flera inbetalningstillfällen, det vid varje tillfälle erlagda beloppet skall anses omfatta såväl avgift som bidrag och fördelas proportionellt dem emellan. Vad sist sagts skall gälla jämväl där påfört belopp endast delvis erlægges.

Varje kalendermånad skall bolaget på sätt som riksförsäkringsanstalten bestämmer till anstalten inbetala och redovisa de bidrag, vilka under näst-föregående kalendermånad influtit till bolaget.

Över arbetsgivare, vilka icke behörigen fullgjort dem åliggande bidrags-skyldighet, skall bolaget upprätta förteckning med uppgift om varje arbetsgivarrens namn, bostad eller postadress, verksamhet och i förekommande fall yrke eller titel samt om det bidrag han är pliktig att erlægga. Förteckningen skall före utgången av andra månaden efter den, under vilken inbetalning skolat ske, överlämnas till riksförsäkringsanstalten, som har att påföra varje arbetsgivare det bidrag, för vilket han är betalningsskyldig. Beträffande sådant bidrag skall gälla vad i 5 § 2—3 mom. och 6 § stadgats.

2 mom. Riksförsäkringsanstalten har att övervaka att bolag, som i 1 mom. sägs, påför bidrag där så skall ske och i övrigt fullgör sina åligganden enligt 1 mom. Bolag är skyldigt att lämna riksförsäkringsanstalten de uppgifter, som anstalten finner erforderliga för att kunna fullgöra övervakningen.

8 §.

Sådant bidrag, som staten i sin egenskap av arbetsgivare har att erlægga jämlikt lagen om allmän sjukförsäkring och lagen om moderskapshjälp, beräknas och redovisas enligt föreskrifter, vilka meddelas av Konungen.

9 §.

De närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av denna förordning, meddelas av Konungen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1955, vid vilken tidpunkt förordningen den 31 mars 1922 (nr 130) angående uppbörd av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete upphör att gälla.

I fråga om avgifter för frivillig försäkring enligt nämnda lag skola äldre bestämmelser alltjämt tillämpas.

Den nya förordningen skall äga tillämpning jämväl beträffande sådana avgifter för obligatoriska försäkringar i riksförsäkringsanstalten jämlikt sagda lag, vilka debiteras eller uppbäras efter utgången av år 1954.

Förekommer i lag eller författning hänvisning till stadgande, som ersatts genom bestämmelse i denna förordning, skall hänvisningen i stället gälla den bestämmelsen.

I. Inledning.

I socialförsäkringsutredningens betänkande angående sjukförsäkring och yrkesskadeförsäkring (SOU 1952: 39) har utredningen (s. 211—218) angivit vissa riktlinjer för uppbörden av sjukförsäkringsavgifterna.

Vid anmälan av propositionen nr 178 till 1953 års riksdag med förslag till lag angående ändring i lagen den 3 januari 1947 (nr 1) om allmän sjukförsäkring, m. m. uttalade föredragande departementschefen (s. 192) bl. a. att vad sålunda och i övrigt anförts rörande avgiftsuppbörden torde få beaktas vid den särskilda utredning, som måste komma till stånd rörande avgiftsuppbörden.

För att verkställa förenämnda utredning tillkallade, jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande, chefen för socialdepartementet den 22 juni 1953 särskilda sakkunniga. Den 2 oktober 1953 uppdrog Kungl. Maj:t åt de sakkunniga att utreda jämväl frågan om debitering och uppbörd av arbetsgivarbidrag till den allmänna sjukförsäkringen och avgifter till den blivande yrkesskadeförsäkringen jämte därmed sammanhängande frågor. Utredningsmännen överlämnade med gemensam skrivelse den 4 december 1953 dels en *promemoria med utredning och förslag rörande debitering och uppbörd av avgifter till den allmänna sjukförsäkringen*, dels ock en *promemoria angående debitering och uppbörd av arbetsgivares bidrag och avgifter till de obligatoriska sjuk- och yrkesskadeförsäkringarna m. m.* Promemoriorna vidfogat gemensamt författningsförslag har såsom *Bihang* fogats vid statsrådsprotokollet i detta ärende.

Över utredningen eller vissa delar därav har, efter remiss, *yltranden* avgivits av statskontoret, kammarrätten, riksförsäkringsanstalten, statistiska centralbyrån, riksräkenskapsverket, riksskattenämnden, statens organisationsnämnd, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Malmöhus, Värmlands och Västerbottens län, Socialförsäkringsbolagens förening, Försäkringsanstalterna Folket—Samarbete, Svenska sjukkas-seförbundet, Sveriges häradskrivarförening, Föreningen Sveriges kronokamrerare samt Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund.

II. Debitering och uppbörd av arbetsgivares bidrag och avgifter till de obligatoriska sjuk- och yrkesskadeförsäkringarna m. m.

A. Gällande bestämmelser m. m.

Bestämmelser om avgifter till yrkesskadeförsäkringen har intagits i 38—42 §§ i den nyligen antagna *lagen om yrkesskadeförsäkring*, vilken skall träda i kraft den 1 januari 1955, från och med vilken dag bl. a. lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete skall upphöra att gälla. Enligt 41 § tredje stycket *lagen om yrkesskadeförsäkring* bestämmer Konungen med riksdagen angående debitering och uppbörd av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten och om utbetalning till anstalten av

dylika avgifter. Ett häremot svarande stadgande finnes i 19 § tredje stycket olycksfallsförsäkringslagen. Beträffande olycksfallsförsäkringsavgifterna har sådana särskilda bestämmelser om uppbörd m. m., som nyss nämnts, meddelats i *förordningen den 31 mars 1922 (nr 130) angående uppbörd av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete*. Innehållet i nämnda förordning — i det följande betecknad UOL — är i korthet följande.

Försäkringsavgift skall uppbäras vid den allmänna skatteuppbörden, för såvitt ej arbetsgivaren i regel sysselsätter minst fem arbetare. I sistnämnda fall skall avgiften uttagas genom postförskott eller erläggas genom inbetalning till anstaltens postgirokonto eller på annat sätt direkt till anstalten. Även om arbetarantalet är mindre än fem kan riksförsäkringsanstalten, om särskilda skäl föreligger, uttaga avgiften genom postförskott eller föreskriva inbetalning på annat sätt.

Det åligger lokal skattemyndighet att årligen upprätta förteckning över arbetsgivare och insända denna till riksförsäkringsanstalten i början av året näst efter det, som förteckningen avser. Med ledning av uppgifterna i arbetsgivarförteckningen skall riksförsäkringsanstalten i förteckningen införa de avgifter, som skall erläggas vid den allmänna skatteuppbörden. Förteckningen skall återsändas till den lokala skattemyndigheten i augusti månad eller, såvitt gäller Stockholm, i juni månad. Samtidigt äger anstalten att från vederbörlig inkomsttitel tillgodogöra sig beloppet av de påförda avgifterna. Den lokala skattemyndigheten verkställer debiteringen av avgifterna med ledning av anteckningarna i arbetsgivarförteckningen. Erlägges ej påförd avgift, indrives avgiften i samma ordning som ogulden skatt.

Skall försäkringsavgift uppbäras av riksförsäkringsanstalten, åligger det anstalten att tillställa den avgiftspliktige en räkning å avgiften med angivande av tid och sätt för avgiftens inbetalning. Erlägges ej avgiften, skall riksförsäkringsanstalten lämna vederbörande länsstyrelse uppgift härom, varefter länsstyrelsen har att låta indriva avgiften i den ordning som gäller för indrivning av ogulden skatt. Anstalten äger att från vederbörlig inkomsttitel å riksstaten tillgodogöra sig dylik obetald avgift.

Vidare innehåller UOL bestämmelser om uppdelning av avgiftsinbetalningen, om anmälan som arbetsgivaren äger ingiva, därest han anser avgiften vara obehörigen eller oriktigt påförd, samt om uppbörd av avgift för frivillig försäkring jämlikt olycksfallsförsäkringslagen.

UOL innehåller icke någon bestämmelse om debitering och uppbörd av avgifter till de ömsesidiga bolag, vilka vid sidan av riksförsäkringsanstalten äger meddela försäkring jämlikt nämnda lag.

Föreskrifter om bidrag från arbetsgivare till den allmänna sjukförsäkringen återfinnes i 38 och 39 §§ *lagen den 3 januari 1947 om allmän sjukförsäkring*. I 38 § andra stycket stadgas, att angående debitering och uppbörd av bidragen gäller vad Konungen med riksdagen därom förordnar.

Enligt 39 § andra stycket äger centralssjukkassa att enligt de föreskrifter Kungl. Maj:t utfärdar erhålla förskott i avräkning å de bidrag, som kommer att debiteras för visst kalenderår.

Enligt den nya *lagen om moderskapshjälp*, som skall träda i kraft den 1 januari 1955, skall moderskapshjälpen anknytas till den allmänna sjukförsäkringen och finansieras i samband med denna.

I 3 § *förordningen den 22 maj 1953 (nr 269) om byggnadsforskningsavgift* föreskrives, att sådan avgift påföres av riksförsäkringsanstalten samt att beträffande avgiften skall i tillämpliga delar gälla vad som är stadgat i UOL, därvid dock i fråga om byggnadsforskningsavgift som pålægges arbetsgivare, för vilken försäkring icke är gällande i riksförsäkringsanstalten, skall iakttagas vad i UOL stadgats rörande avgift, som uttages från arbetsgivare vilken i regel sysselsätter minst fem arbetare.

B. Debitering och uppbörd av avgifter och bidrag från arbetsgivare med försäkring i riksförsäkringsanstalten.

Föredragande departementschefen, statsrådet Sköld, anför bl. a. följande.

Det föreliggande utredningsförslaget innebär i stora drag att uppbörden av de arbetsgivarbidrag och försäkringsavgifter, som avser arbetsgivare med obligatorisk försäkring enligt yrkesskadeförsäkringslagen i riksförsäkringsanstalten, skall ske efter samma grunder som nu enligt 1922 års förordning tillämpas i fråga om avgifter till riksförsäkringsanstalten. Man skall sålunda allttjämt skilja på arbetsgivare som i regel sysselsätter mindre än fem årsarbetare (mindre arbetsgivare) och övriga arbetsgivare (större arbetsgivare). Bidragen och avgifterna för de mindre arbetsgivarna skall i regel upptagas tillsammans med de allmänna skatterna, under det att uppbörden i fråga om de större arbetsgivarna skall ske direkt av riksförsäkringsanstalten. Mot förslaget i ifrågavarande del synes intet vara att erinra.

Utredningsmännen har emellertid föreslagit den avvikelsen från vad som nu gäller att om sådan mindre arbetsgivare som nyss sagts har att i bidrag och avgift erlägga minst 500 kronor för ett år och om summan för nästföregående år ej understigit detta belopp, bestämmelserna om större arbetsgivare skall vara tillämpliga å honom. Vid remissbehandlingen har skilda uppfattningar kommit till uttryck rörande detta förslag. Det bör enligt min mening observeras, att de ifrågavarande arbetsgivarna regelmässigt torde vara rörelseidkare, varför samstämmighet mellan den preliminära och den slutliga skatten ofta icke torde föreligga. Bestämmelsen skulle medföra ökat behov av debiteringspersonal hos riksförsäkringsanstalten. Med hänsyn till vad nu sagts och då en icke nödvändig komplicerad av bestämmelserna synes böra undvikas, anser jag att den föreslagna bestämmelsen inte bör införas. Någon anledning att ändra gränsen mellan större och mindre arbetsgivare från fem till tre arbetstagare synes mig icke föreligga. Ej heller anser jag ett av organisationsnämnden framställt förslag,

att avgifter understigande 5 kronor icke skall debiteras, böra realiseras för närvarande.

Enligt utredningsmännens förslag skall debiteringen av de mindre arbetsgivarnas avgifter fortfarande grundas på s. k. arbetsgivarförteckningar, upprättade av de lokala skattemyndigheterna på grundval av uppgifter lämnade vid mantalsskrivningen. Utredningsmännen har framhållit, att dessa uppgifter icke är så tillförlitliga som vore önskvärt, och har diskuterat olika möjligheter att förbättra kontrollen. De har ansett, att en ingående utredning fordras för att man skall kunna bedöma huruvida en kontroll i samband med taxeringarna skulle bli lönande.

I remissyttrandena har behovet av en utredning allmänt vitsordats och olika möjligheter att förenkla debiteringen och förbättra kontrollen har diskuterats. Bl. a. har organisationsnämnden ansett det böra övervägas om icke de uppgifter till ledning för debiteringen, som skall lämnas av arbetsgivarna, borde ingivas till de allmänna sjukkassorna, därvid icke heller borde bortses från möjligheten att i vissa fall decentralisera avgiftsuträkningen till vederbörande centralsjukkassa.

För egen del anser jag att alla möjligheter bör utnyttjas att förenkla systemet för uppbörd av förevarande bidrag och avgifter. Emellertid vill det synas som om mera betydande omläggningar av hittills tillämpade arbetsrutiner borde i möjlig mån undvikas i fråga om den första tiden efter genomförandet av sjuk- och yrkesskadeförsäkringsreformerna. Härtill kommer att utformningen av den centrala administrationen av försäkringarna ännu icke är fastställd av statsmakterna samt att, även sedan så skett, erfarenheterna kan motivera omläggningar i olika avseenden. Jag anser mig därför i nuvarande läge böra godtaga huvudprinciperna i utredningsförslaget. Sedan förhållandena på förevarande område blivit lättare att överblicka, kan dock bli behövt att ompröva frågan, varvid organisationsnämndens uppslag rörande viss decentralisering av avgiftsuträkningen synes böra närmare prövas.

Frågan om kontrollen av att riktiga uppgifter från arbetsgivarnas sida ligger till grund för påföringen av bidrag och avgifter är otvivelaktigt förtjänt av stor uppmärksamhet. Det är tydligt att kontrollfrågan nära sammanhänger med frågan om den tid, då arbetsgivare skall lämna sina uppgifter, och det sätt, varpå detta sker. En anknytning till avgivandet av inkomstdeklarationerna torde ur kontrollsynpunkt innebära avsevärda fördelar men medför, vid den föreslagna organisationen av uppbördsförfarandet, en icke godtagbar förskjutning framåt i tiden av uppbörden. Kontrollfrågan sammanhänger även med frågorna om arbetsgivarnas anmälningar av inträffade olycksfall och om yrkesskadestatistikens utformning, vilka frågor för närvarande utredes av en inom socialdepartementet tillkallad utredningsman. I några remissyttranden har rests starka invändningar mot tanken att taxeringsnämnderna skulle kunna medverka vid kontrollen.

Det torde enligt min mening inte kunna undvikas att med ståndpunkts-tagandet till frågan om kontrollens utformning får anstå till dess vissa nu svävande frågor vunnit sin lösning och erfarenhet vunnits rörande behovet av kontroll i olika avseenden. Jag förutsätter att riksförsäkringsanstalten med uppmärksamhet följer utvecklingen i förevarande avseende och tillser att de kontrollmöjligheter som står till buds i möjlig mån utnyttjas. Vad nu sagts gäller även kontrollen av de större arbetsgivarna.

Vad i utredningsförslaget anförts angående en summarisk beräkning och uppdelning av de belopp, som skall påföras mindre arbetsgivare med försäkring i riksförsäkringsanstalten, har under remissbehandlingen berörts av riksräkenskapsverket, som framfört vissa önskemål ur redovinningssynpunkt. Det skisserade förfarandet synes mig böra komma till användning, därvid dock de av riksräkenskapsverket framställda önskemålen bör tillgodoses.

Enligt utredningsförslaget skulle en mindre arbetsgivaravgift till sjukförsäkringen slås samman med hans avgift för yrkesskadeförsäkringen till ett belopp. Jag förordar — med viss avvikelse från utredningsförslaget — att för detta belopp skall som uppbördsteknisk term användas uttrycket arbetsgivaravgift.

Av vad förut anförts torde framgå, att jag i nuvarande läge anser att gällande system i fråga om mindre arbetsgivare med försäkring i riksförsäkringsanstalten bör bibehållas tills vidare. Anledning att införa bestämmelser som medför att arbetsgivaravgifter från dessa arbetsgivare kommer att inflyta ett år senare än för närvarande föreligger enligt min mening inte. Övervägande skäl synes mig vidare tala för att man bibehåller nu gällande senaste tidpunkter för överlämnande till riksförsäkringsanstalten av arbetsgivarförteckningarna. I fråga om de nu avsedda arbetsgivarna överensstämmer departementsförslaget, bortsett från vissa i huvudsak redaktionella ändringar, med utredningsmännens förslag. Det av Föreningen Sveriges kronokamrerare framställda önskemålet om en justering av den till stad med egen uppbördsförvaltning utgående ersättningen för upprättandet av arbetsgivarförteckning torde få upptagas i annat sammanhang.

I fråga om de större arbetsgivarna med försäkring i riksförsäkringsanstalten har utredningsmännen diskuterat frågan om anstånd med inbetalningen och om uppdelning av avgiften på flera betalningstillfällen. Redan det praktiserade debiteringsförfarandet med provisorisk påföring under det år avgiften avser och definitiv reglering nästföljande år samtidigt med provisorisk debitering för det året innebär ett slags anstånd. Eftersom debiteringsarbetet pågår året runt, får dessutom en del arbetsgivare erlagga avgiften i början, andra först i slutet av året. Jag har ingenting att erinra mot att denna metod användes även i fortsättningen. Systemet med provisorisk debitering bör emellertid enligt min mening komma till uttryck i författningstexten.

Särskilt när det gäller större belopp, kan det vara motiverat att riksförsäkringsanstalten redan vid påföringen bestämmer, att inbetalningen får uppdelas på flera betalningstillfällen. Jag har ingenting att erinra mot att så kan förfaras även i fortsättningen. Med hänsyn till att — såsom nyss nämndes — debiteringen i vissa fall sker i slutet av året, bör uppdelningen även av en provisorisk avgift kunna få ske så, att någon eller några betalningsterminer förläggs till påföljande år. Något visst lägsta gränobelopp för att uppdelning skall få beviljas torde inte böra föreskrivas. Riksförsäkringsanstalten torde kunna anförtros att bestämma den saken själv med hänsyn till de särskilda omständigheter, som kan föreligga beträffande den enskilde arbetsgivaren.

Även anstånd med inbetalning av påfört belopp bör kunna beviljas. Huvudregeln synes böra vara den nuvarande i fråga om inbetalning till riksförsäkringsanstaltens postgirokonto, nämligen att inbetalningen skall ske senast inom fyra veckor efter det arbetsgivaren mottagit uppgift från anstalten om avgiftens belopp m. m. Skulle riksförsäkringsanstalten finna särskilda skäl föreligga, bör anstalten ha rätt att medgiva anstånd helt eller delvis med inbetalningen. När det gäller definitivt påfört belopp, synes dock möjligheten att bevilja anstånd böra begränsas till fyra månader.

Eftersom arbetsgivaren skall till riksförsäkringsanstalten inbetala såväl arbetsgivaravgift för yrkesskadeförsäkringen som arbetsgivarbidrag för sjukförsäkringen, erfordras regler om vad varje inbetalt belopp avser för den händelse uppdelning på flera betalningsterminer eller anstånd medgivits eller för litet belopp inbetalats. Härutinnan synes böra gälla att varje inbetalt belopp skall anses omfatta såväl avgift som bidrag och fördelas proportionellt dem emellan.

Beträffande de större arbetsgivarna har jag i övrigt intet att erinra i sak mot utredningsmännens förslag; dock ansluter jag mig till riksförsäkringsanstaltens förslag att förlänga respittiden från två till fyra veckor, innan restantieförteckningarna insändes till länsstyrelserna för indrivning.

C. Övriga frågor.

Såsom förut nämnts skall *byggnadsforskningsavgift* påföras av riksförsäkringsanstalten. Om dylik avgift skall i tillämpliga delar gälla vad som är stadgat i UOL. I fråga om byggnadsforskningsavgift, som pålægges arbetsgivare, för vilken försäkring icke är gällande i anstalten, skall iakttagas vad i UOL stadgats rörande avgift, som uttages från arbetsgivare vilken i regel sysselsätter minst fem arbetare.

Utredningsmännen föreslår, att i övergångsbestämmelse till den av dem föreslagna förordningen angående uppbörd av arbetsgivaravgifter för vissa försäkringar m. m. borde stadgas att om i lag eller förordning förekomme hänvisning till stadgande, som ersatts genom bestämmelse i den nya förordningen, hänvisningen i stället skulle gälla den bestämmelsen. I stället

för UOL:s stadganden om debitering och uppbörd av olycksfallsförsäkringsavgifter skulle därigenom den nya förordningens motsvarande bestämmelser komma att gälla även byggnadsforskningsavgifter.

Utredningsmännen föreslår vidare att om arbetsgivare hade att samtidigt erlägga arbetsgivaravgift och byggnadsforskningsavgift, dessa borde påföras i en gemensam post, då avgifterna skulle erläggas i samband med den allmänna skatteuppbörden. Beträffande det fall att avgifterna gällde större eller därmed likställda arbetsgivare, syntes riksförsäkringsanstalten böra bestämma om avgifterna skulle påföras i en gemensam post.

I fråga om *uppbörd av arbetsgivarbidrag till sjukförsäkringen från delägare i ömsesidiga försäkringsbolag* anför utredningsmännen, att dessa bolag — under förutsättning att de ägde rätt att meddela obligatorisk försäkring jämlikt yrkesskadeförsäkringslagen — borde åläggas att svara för uppbörd av arbetsgivarbidrag jämlikt sjukförsäkringslagen beträffande arbetsgivare, som vore delägare i bolagen. Bolagens skyldigheter härvidlag kunde regleras antingen i detalj eller genom att endast vissa huvudgrunder fastställdes. Såsom skäl för det första alternativet kunde åberopas, att arbetsgivarbidragen utgjorde offentliga medel, vilkas uppbärande borde äga rum i former, likvärdiga dem som skulle gälla för uppbörden genom riksförsäkringsanstalten. Emellertid syntes en detaljreglering av det förfarande, som bolagen borde tillämpa, innebära ett alltför stort intrång i deras frihet att själva ordna sina angelägenheter. Rimlig anledning förutsätta, att bolagen inte skulle komma att handha hithörande göromål på ett tillfredsställande sätt, funnes för övrigt ej. Utredningsmännen begränsade sig på grund härav till att föreslå endast vissa huvudstadganden.

Möjlighet till kontroll synes emellertid böra finnas. Skyldigheten att påföra arbetsgivarbidrag och att vederbörligen inleverera till bolagen influtna bidrag borde sålunda övervakas. Det syntes naturligt att denna övervakning borde verkställas av tillsynsmyndigheten för den allmänna sjukförsäkringen. Därest riksförsäkringsanstalten skulle för framtiden bibehållas som tillsynsmyndighet, kunde det ur principiell synpunkt förefalla vara en mindre tilltalande ordning, att anstalten såsom en med bolagen konkurrerande försäkringsinrättning skulle öva viss kontroll över dessa. Emellertid avsåge kontrollen inte bolagens ställning som försäkringsgivare. Då här jämte annan för denna uppgift lämpad myndighet än tillsynsmyndigheten inte torde finnas att tillgå, borde enligt utredningsmännens mening något undantag icke stadgas, om riksförsäkringsanstalten komme att få fullgöra funktionen som tillsynsmyndighet.

Enligt utredningsmännens förslag skulle bolagen inleverera till dem influtna arbetsgivarbidrag till statsverket. Rörande icke influtna arbetsgivarbidrag borde varje bolag månadsvis uppgöra förteckning, som översändes till riksförsäkringsanstalten. Anstalten skulle kräva arbetsgivarna på oguld-

na bidrag och, om betalning ej heller skedde efter framställt sådant krav, överlämna ärendet till vederbörande länsstyrelse för indrivning.

Föredragande departementschefen anför beträffande dessa frågor bl. a. följande.

I fråga om byggnadsforskningsavgifterna har jag intet att erinra mot utredningsmännens förslag. Dessa avgifter skall alltså även i fortsättningen debiteras och uppbäras av riksförsäkringsanstalten även såvitt avser arbetsgivare, som är delägare i socialförsäkringsbolag. Med det av utredningsmännen föreslagna stadgandet i övergångsbestämmelserna till den nya avgiftsuppbördsförordningen synes man kunna undgå att vidtaga ändringar även i förordningen angående byggnadsforskningsavgift.

Arbetsgivaravgift och byggnadsforskningsavgift bör av uppbördstekniska skäl upptagas på debetsedeln i en gemensam post. Uppbördsförordningens 27 § föreslås därför kompletterad med en bestämmelse på denna punkt. Den av riksförsäkringsanstalten föreslagna påstämplingen på debetsedeln angående byggnadsforskningsavgift är jag icke beredd att nu förorda. Befinnes det erforderligt att på särskilt sätt bringa till arbetsgivarnas kännedom att denna avgift inräknats i den debiterade arbetsgivaravgiften, kan bestämmelser härom meddelas i administrativ ordning. I senare sammanhang torde få övervägas den lämpligaste formen för åtgärden.

Utredningsmännen har utgått ifrån att de förskott å arbetsgivarbidrag, till vilka sjukkassorna enligt 39 § andra stycket sjukförsäkringslagen är berättigade, skall utbetalas från en särskild förskottstitel. Kungl. Maj:t har förut denna dag på förslag av chefen för socialdepartementet hemställt om riksdagens medgivande att ifrågavarande förskott skall bestridas från riksstatens inkomsttitel Skatt å inkomst och förmögenhet m. m. (prop. nr 167). De föreskrifter som erfordras angående regleringen av lämnade förskott m. m. torde få meddelas av Kungl. Maj:t.

Av bland annat administrativa skäl torde det vara motiverat att statsverket gentemot riksförsäkringsanstalten svarar för erläggandet av de arbetsgivarbidrag och obligatoriska yrkesskadeförsäkringsavgifter som påföres av riksförsäkringsanstalten; så är för närvarande fallet i fråga om de av anstalten påförda olycksfallsförsäkringsavgifterna. Det torde emellertid, särskilt med den utformning av den frivilliga yrkesskadeförsäkringen som föreslagits, icke vara påkallat att staten ansvarar även för erläggandet av frivilliga yrkesskadeförsäkringsavgifter hos riksförsäkringsanstalten. Ur principiell synpunkt synes en sådan anordning inte vara tilltalande. Jag föreslår därför att statsansvaret inte skall omfatta frivilliga avgifter. Vid sådant förhållande saknas enligt min mening anledning att i den nya förordningen taga in närmare bestämmelser om avgift för frivillig försäkring enligt yrkesskadeförsäkringslagen. Övergångsvis erfordras dock en särskild bestämmelse om frivillig försäkring. Såvitt avser sådan försäkring enligt

olycksfallsförsäkringslagen torde nämligen de hittillsvarande bestämmelserna alltjämt böra äga tillämpning.

Utredningsförslaget innebär att de arbetsgivarbidrag för sjukförsäkringen, som åvilar delägarna i de ömsesidiga bolagen, skall uppbäras av dessa bolag samtidigt med yrkesskadeförsäkringsavgifterna. Det föreslås vidare att staten skall svara för att de nu förevarande arbetsgivarbidragen kommer sjukförsäkringen till godo i den mån bidragen inte erlægges till bolagen. Detta torde förutsätta att riksförsäkringsanstalten — därest denna alltjämt blir tillsynsmyndighet för sjukförsäkringen — erhåller befogenhet att i erforderlig mån kontrollera bolagens uppbörd, vilket med hänsyn till konkurrensförhållandet ej är helt tilltalande. Då det vidare torde kunna förutsättas att restantierna inom bolagen blir förhållandevis obetydliga — bolagen har i motsats till riksförsäkringsanstalten möjlighet att själva välja sina försäkringstagare — kunde måhända övervägas att ålägga bolagen skyldighet att inleverera arbetsgivarbidrag belöpande å den avlöningssumma, som skall ligga till grund för debiteringen, oavsett om bidragen erlagts eller ej. Jag anser det emellertid inte vara lämpligt att pålägga bolagen förutom själva uppbördsarbetet ett ekonomiskt ansvar för att bidragen skall inbetalas. Jag biträder sålunda utredningsförslaget i denna del.

I detta sammanhang torde böra framhållas vikten av att beräkningen av de avlöningssummor, som skall ligga till grund för debiteringen av arbetsgivarbidrag, sker på samma sätt i samtliga försäkringsinrättningar. Därvid bör iakttagas bland annat att semesterlön och semesterersättning medräknas i lönebeloppen.

Såsom utredningsmännen anfört torde någon detalreglering av förfarandet beträffande debitering och uppbörd av arbetsgivarbidrag från socialförsäkringsbolagens delägare icke böra komma i fråga. Utredningsmännens förslag har av mig godtagits med vissa sakliga och redaktionella ändringar. Sålunda har de föreslagna bestämmelserna kompletterats med föreskrift om vad varje inbetalt belopp avser, därest uppdelning på flera betalningsterminer eller anstånd medgivits eller för litet belopp inbetalats. Samma föreskrift på denna punkt som för riksförsäkringsanstaltens större arbetsgivare har intagits i departementsförslaget. Influtna arbetsgivarbidrag hör månadsvis inbetalas och redovisas till riksförsäkringsanstalten. Något särskilt stadgande för det fall att riksförsäkringsanstalten inte längre skall vara tillsynsmyndighet för sjukförsäkringen torde inte böra nu intagas i förordningen. Med anledning av vad Socialförsäkringsbolagens förening anfört förordar jag förlängning med en månad av den tid, inom vilken bolagen skall sända restantieförteckning till riksförsäkringsanstalten. I sådan förteckning upptaget belopp, som riksförsäkringsanstalten utkräver, bör givetvis inbetalas till anstalten. Förslaget har förtydligats på denna punkt. I de fall då betalning ej heller sker efter krav från riksförsäkringsanstalten, skall enligt förslaget förfaras på samma sätt som beträffande anstaltens

egna större arbetsgivare. Den av utredningsmännen föreslagna hänvisningsbestämmelsen synes därvid böra kompletteras med en hänvisning även till stadgandet att riksförsäkringsanstalten vid översändande till länsstyrelse av restantieförteckningen för anstaltens egna arbetsgivare äger från vederbörlig inkomstittel å riksstaten tillgodogöra sig i förteckningen antecknade belopp.

Utskottet.

Debiteringen och uppbörden av arbetsgivarnas bidrag och avgifter till de obligatoriska sjuk- och yrkesskadeförsäkringarna föreslås i propositionen skola ske på i huvudsak samma sätt som för närvarande gäller beträffande debitering och uppbörd av olycksfallsförsäkringsavgifter.

Utskottet lämnar förslaget härom utan erinran. I sammanhanget vill utskottet understryka vikten av att frågan om kontrollen av att riktiga uppgifter från arbetsgivarnas sida ligger till grund för påföringen av bidrag och avgifter ytterligare uppmärksammas.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte antaga det genom förevarande proposition framlagda förslaget till förordning om uppbörd av vissa försäkringsavgifter enligt lagen om yrkesskadeförsäkring och av bidrag från arbetsgivare jämlikt lagen om allmän sjukförsäkring m. m.

Stockholm den 18 maj 1954.

På andra lagutskottets vägnar:
DAVID NORMAN.

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Norman, Nils Elowsson*, fru Svenson, herrar Axel E. Svensson, Lundgren*, Huss, fru Carlqvist och herr Kronstrand;

från a n d r a kammaren: herrar Jacobsson i Igelsbo, Hagård, Lundberg, Carlsson i Bakeröd, Andersson i Alfredshem*, Rimmerfors, Fredriksson* och fru Eriksson i Ängelholm.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.